

23.2.2022

Pohjois-Suomen yhteistyöalueeneuvottelu

Aika: 23.2.2022 klo 9.01 – 11.58

Paikka: Teams -etäyhteys

Paikalla:

Yhteistyöalueen edustajat

Pohjois-Pohjanmaa

Ilkka Luoma, vaten puheenjohtaja

Kirsti Ylitalo-Katajisto, vaten varapuheenjohtaja

Juha Korpelainen, YTA:n yhteinen valmistelija, sairaanhoitopiirin johtaja

Kainuu

Eija Tolonen, vaten puheenjohtaja

Timo Korhonen, valmistelujohtaja

Keski-Pohjanmaa

Minna Korkiakoski-Västi, vaten puheenjohtaja

Eija Kellokoski-Kari, muutosjohtaja

Andreas Blanco Sequeiros, toimialajohtaja

Lappi

Jari Jokela, vaten puheenjohtaja

Riitta Luosujärvi, vaten 1. varapuheenjohtaja

Sirkka-Liisa Olli, vaten 2. varapuheenjohtaja

Pelastustoimen edustaja

Petteri Helisten, pelastusjohtaja, Oulu-Koillismaan pelastuslaitos

Ministeriöiden edustajat

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Minna Saario, johtaja, STM

Jussi Lind, erityisasiantuntija, STM

Emmi Korkalainen, asiantuntija, STM

Pekka Tulokas, valmiusjohtaja, STM

Sirkku Pikkujämsä, lääkintöneuvos, STM

Harri Jokiranta, ohjelmapäällikkö, STM

Päivi Nerg, alivaltiosihteeri, VM

Pasi Ryyänen, yksikön johtaja, SM

1. Tilaisuuden avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09.01 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Todettiin läsnäolijat sekä käytiin asialista läpi.

2. YTA-valmistelun liittyvää ajankohtaista

- **YTA-asetusten valmistelu:** Osastopäällikkö Kari Hakari esitteli YTA-asetusten valmistelun tilannetta. Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista (91/2022) on hyväksytty 27.1. valtioneuvoston istunnossa. Järjestämislain 36§ ja 37§ mukaisten asetusten valmistelua varten kootaan työryhmä, jossa olisi edustettuna kaikki hyvinvointialueet. Suunnitteilla on myös työryhmän alainen työvaliokunta, joka osaltaan valmistelisi asetusten sisältöä. Asetukset on suunniteltu annettavan kesän 2022 jälkeen. Aiemmissa YTA-neuvotteluissa keskustellun pohjalta on myös todettu, että alueiden valmistelua voitaisiin tukea laatimalla mallipohja YTA-sopimukselle.
- **Valmius ja varautuminen:** Johtaja Pekka Tulokas esitteli järjestämislain 50§ mukaisen asetusvalmistelun tilannetta. Valmiustoiminta perustuu kuntien, hyvinvointialueiden, YTA-tason sekä kansallisen tason yhteistyöhön. Pelastustoimi on keskeinen osa valmistelua. Yhteistyösopimus valmistellaan järjestämislain 36 §:ssä tarkoitettujen valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Valmiuskeskusten valmistelu on erityisen tärkeää sovittaa yhteen kansallisesti, YTA-tasojen välillä. Myös YTA-alueiden yhteisen työryhmän perustamista on keskusteltu. Valmisteluun liittyen toivotaan matalalla kynnyksellä yhteydenottoja ministeriöön.
- **TKKI erillisvalmistelu:** Osastopäällikkö Kari Hakari esitteli kuluvan vaalikauden TKKI-valmistelua. TKKI:n strategisia tavoitteita ryhdytään valmistelemaan osana kansallisten strategisten tavoitteiden prosessia. Rahoituksen osalta vuonna 2022 valmistellaan AMK-harjoittelukorvausten siirtoa palvelujärjestelmälle valtion varoista korvattavaksi sekä EVO-korvausselvityksiä erikoislääkärikoulutuksen osalta. Rakenteiden osalta valmistellaan teknisiä muutoksia OSKE-asetukseen, jotta hyvinvointialueiden aloittamiseen liittyvän siirtymäkauden toiminta mahdollistuu. Mahdolliset laajemmat muutokset edellyttävä erilliselvitystä.
- **Yliopistosairaalaselvitys:** Lääkintöneuvos Sirkku Pikkujäämsä esitteli yliopistosairaaloiden roolien, tehtävien ja rahoituksen kokonaisuutta. Valmistelutyö pohjautuu eduskunnan lausumaan EV 111/2021. Selvitys yliopistollisten sairaaloiden tehtävistä ja rooleista HVA-rakenteessa julkaistiin joulukuussa 2021. Lainsäädännön valmistelua tehtävien ja yliopistollisten sairaaloiden yhteistyöhön liittyen on tehty vuoden 2021 lopusta alkaen, esitys on tarkoitus antaa alkusyksystä 2022 eduskunnalle. Valtio ei tule sääntelemään hyvinvointialueiden organisoitumista aiheeseen liittyen. Tehtävien rahoittamisen vaihtoehtoja valmistellaan valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiestyönä.

Muistutettiin, että terveydenhuoltolaki ja keskittämis- ja päivystysasetus ovat voimassa, joten poikkeuslupia tulee hakea hyvinvointialueiden kautta (ei kuntien tai sairaanhoitopiirien).

Todettiin että niin kutsutun Kemi-Savonlinna -lausuman osalta hallitus antaa esityksen eduskunnalle keväätistuntokaudella 2022.

Lisäksi on käynnissä selvitys liittyen julkisomisteisiin yhtiöihin ja alihankintoihin.

Käytiin keskustelua erikoissairaanhoidon järjestämissopimuksista. Terveydenhuoltolain kokonaisuudistusta ei ehditä tehdä tällä hallituskaudella, joten lainsäädäntöön jää ristiriitaisuuksia. Pohjoisen yta:n tavoitteena on tehdä yhteistyösopimus jo vuoden 2022 aikana.

3. Yhteistyöalueiden lakisääteiset tehtävät lyhyesti

Ei todettu tarvetta käsitellä tehtäviä erikseen.

4. Yhteistyöalueen valmistelun nykytila

4.1. Toimeenpanon tilanteesta YTA-alueella.

Erityisasiantuntija Jussi Lind esitteli tiiviisti Pohjois-Suomen tilannekuvaa. Pohjoisten alueiden valmistelu etenee suunnitellusti ja hyvinvointialueiden väliset erot valmistelutilanteissa ovat myös tasoittuneet viime kuukausien aikana. Maaliskuusta alkaen kansallisessa tilannekuvassa seurataan valmistumisasteen sijaan alueiden valmiutta ottaa tehtäväkokonaisuudet vastaan. Kansallisessa tilannekuvakoonnissa valtaosa YTA-tasojen tehtävien tavoiteaikatauluista on ajoitettu alkamaan maaliskuusta 2022.

4.2. YTA-sopimuksen valmistelun nykytilanne, yleiskatsaus

YTA-yhteistyön vastuuvalmistelijä, sairaanhoitopiirin johtaja Juha Korpelainen esitteli Pohjoisen YTA-alueen valmistelutilannetta. YTA-sopimuksen valmistelu on aloitettu 5.1.2022 ja valmistelun ohjausryhmä on kokoontunut kolme kertaa. YTA-vastuuvalmistelijat on nimetty ja lisäksi on nimetty YTA-koordinaattori (entinen ERVA-koordinaattori). Alueella on tunnistettu yhteisiä tavoitteita YTA-yhteistyölle ja keskusteltu alustavasti siitä, mitä sopimus voisi sisältää. Lisäksi valmistelussa on tunnistettu eri osa-alueiden vastuuvalmistelijat, kultakin hyvinvointialueelta vähintään kaksi valmistelijaa. Yhteistyö on ollut varsin syvää ja laajaa jo aiemminkin, ja aiemmat yhteistyörakenteet hyödyntävät valmistelua. Ajatuksena on, että YTA-yhteistyötä voitaisiin tehdä laajemmin kuin mitä laki edellyttää. Tavoiteaikataulu YTA-sopimukselle on vuoden 2022 loppuun mennessä.

Myös YTA-yhteistyön organisointia on alustavasti suunniteltu. Ylimmässä YTA-ohjausryhmässä olisi edustettuna poliittinen johto ja viranhaltijajohto.

Yhteistyön kohteiksi on tunnistettu useita kokonaisuuksia, mm. palvelutarpeen arviointi, valmius- ja varautuminen, infra- ja investointisuunnitelma, TKIO-toiminta, OT-keskustoiminta, matkakeskus sekä tiettyjen yhtiöiden ja liikelaitosten toimintaa. YTA-sopimuksen valmistelun perusrunkoa on hahmoteltu aihepiireittäin. Ajatuksena olisi, että hyvinvointialueiden kesken toimisi yhteinen YTA-konttori -toiminto.

4.3. Hyvinvointialueiden valmistelun tilanne tarkemmin

YTA-yhteistyön vastuuvalmistelijä Juha Korpelainen alusti keskustelua investoinneista. Sairaalarakennushankkeita on käynnissä (mm. OYSin ja Lapin keskussairaalan muutostyöt sekä Länsi-Pohjan keskussairaalan psykiatrisen sairaalan siirtymä). Keski-Pohjanmaan keskussairaala ja Kainuun keskussairaalan rakennushankkeet ovat valmistumassa, vaikka esimerkiksi Keski-Pohjanmaan keskussairaalan osalta korjausvelkaa vielä jää jäljelle.

Keski-Pohjanmaan VATE:n puheenjohtaja Minna Korkiakoski-Västi totesi keskustelussa, että sote-keskustoimintaan liittyviä hankekokonaisuuksia on tulossa keskusteluun ja Keski-Pohjanmaan korjausinvestointisuunnitelmassa ollaan pitkällä.

Lapin VATE:n puheenjohtaja Jari Jokela totesi, että kuntien omaisuutta olevien kiinteistöjen korjausvelkaa ei ole kartoitettu, koska ne siirtyvät hyvinvointialueiden käyttöön vuokrasopimuksella. Korjausvelkaa ja käytöstä poistuvia kiinteistöjä tiedetään kuitenkin olevan.

Pohjois-Pohjanmaan VATE:n puheenjohtaja Ilkka Luoma totesi keskustelussa, että Pohjois-Pohjanmaalla on tehty kuntien omistukseen jäävien kiinteistöjen kiinteistöstrategiaa ja kuntokartoitusta.

Valtiovarainministeriön puheenvuorossa muistutettiin, että alueiden on tärkeää koota yhteinen tilannekuva kuntien, hyvinvointialueiden ja YTA-tason investoinneista.

Erityisasiantuntija Jussi Lind totesi keskustelussa, että järjestämislaeissa on määritelty investointisuunnitelman hyväksymismenettely. Mikäli YTA-sopimus ja hyvinvointialueen investointisuunnitelma ovat ristiriidassa, sosiaali- ja terveysministeriö voi jättää osasuunnitelman hyväksymättä. Investointisuunnitelma voidaan myös hylätä, mikäli vaikutuksiltaan laajakantoinen tai taloudellisesti merkittävä investointi tai investointia vastaava sopimus voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaammin hyvinvointialueiden välisenä yhteistyönä. Todettiin, että investointisuunnitelman laadinnan tueksi varten on tehty ohje. Todettiin yhteisesti, että alueille tulisi luoda verkosto, joka käsittelee rakennusinvestointeja koskevia kysymyksiä. Luonteva vetäjä verkostolle olisi Tilakeskus. Jussi Lind ottaa asian esille VM:n kanssa.

Vastuuvalmistelijä Juha Korpelainen esitteli henkilöstön ja osaamisen kokonaisuutta alueella. Osaavasta henkilökunnasta on pulaa kaikilla hyvinvointialueilla, professioiden välillä on vaihtelua. Henkilöstön saavuuden varmistamiseksi tarvitaan uusia toimenpiteitä, joita suunnitellaan osana YTA-sopimuksen valmistelua. Pohjois-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon osuuskunta ja Tervia Osaajat Oy ovat joiltakin osin varmistaneet osaavan henkilöstön ja palveluiden saatavuutta alueilla. Toimintakonsepti on luotu, ja toiminta kasvaa ja kehittyy.

Sellaisten palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa, jotka harvoin tarvittavina tai erityisen vaativina edellyttävät toistettavuutta tai laaja-alaista erityisosaamista edellyttävät YTA-tasoista yhteistyötä, suunnittelun pohjana on erikoissairaanhoidon järjestämissopimus. Kyse on erityisesti sosiaalihuollon palveluista. Alueella on yhteinen näkemys työnjakoasetuksen ja päivystysasetuksen soveltamisesta. OT-keskus on osa kokonaisuutta, muut sosiaalihuollon palvelut on kartoitettavana. Esimerkiksi lasten ja nuorten palveluiden osalta nähdään yhteistyön potentiaalia.

Keskustelussa todettiin, että myös tartuntatautien torjuntatoimia voidaan käsitellä YTA-tasolla, erityisesti osana valmiuskeskusvalmistelua ja yhteisen tilannekuvan tuottamista. Kyse on myös ICT-ulottuvuudesta. Toisaalta COVID-19 –pandemia on osoittanut, kuinka olennaista on varmistaa yhteistyörakenteet myös YTA-alueiden välillä.

Sosiaali- ja terveysministeriön puheenvuorossa todettiin, että sosiaalihuollon palveluiden porrasteisuuden näkyväksi tekeminen ja sitä kautta palvelupolkujen ja osaamisen kehittäminen on tärkeä osa valmistelua. Toivotaan aiheeseen liittyen matalalla kynnyksellä yhteydenottoja ministeriöön. Lisäksi todettiin, että sosiaalihuollon peruspalvelupainotteisuus on tärkeää. TKKIn osalta on tärkeää pohtia, miten kokonaisuus kytkeytyy palvelutuotantoon. POSKE on niistä yksi osaamiskeskuksista, joilla on myös tutkimustoimintaa, joka antaa erinomaiset lähtökohdat toiminnalle. Vastaavasti osaamiskeskuksin SONetBotnia ja ISO ovat yhteistoiminta-alueen tärkeitä toimijoita.

Keskustelussa todettiin, että Lapissa OSKE keskusteluttaa paljon, ja kuluvan vuoden aikana tuleekin keskustella myös OSKE:n roolista. Tällä hetkellä OSKE on moni tavoin hankeorganisaatio, tulevaisuuden kannalta tulisi pohtia myös tutkimustoimintaa ja hankkeiden pyörittämiseen omia rakenteitaan.

Keskustelussa korostettiin, että Lapilla on myös paljon rajat ylittävää toimintaa, erityisesti saamenkielisten palveluiden osalta palveluyhteistyö on keskeisessä roolissa.

Vastuuvalmistelijä Juha Korpelainen esitteli tietojärjestelmäratkaisujen ja tiedonhallinnan kokonaisuutta. Tavoitteena on yhteinen, koko sosiaali- ja terveydenhuollon ASPO-

järjestelmäkokonaisuus. Kaikilla hyvinvointialueilla ei ole tehty päätöksiä etenemisestä. ESKO Systems Oy on yhteisessä omistuksessa.

Muita yhteisiä tavoitteita ovat yhteinen tietopohja, ja nähdään, että tietoaltaiden osalta tulisi edetä pian. Laaturekisterit tukevat osaltaan keskittämisesetuksen seurantaan. Myös yhteisiä sähköisiä palveluita, kuten Terveyskylää, kehitetään yhdessä.

Johtaja Minna Saario totesi, että etenemissuunnitelman korkea kypsyytaso näkyy valmistelussa. Suunnitelmassa ollaan tunnistettu tiedonhallinnan ja operatiivisen toiminnan kytköksiä. Keskustelussa todettiin, että ministeriössä on tunnistettu, että YTA-taso voisi palvella myös osana asiakastietojen käsittelyn säädöspohjaa.

Käytiin keskustelua järjestelmätilanteen pirstaleisuudesta ja yhteisen, modulaarisen ASPO-kokonaisuuden kehittämisestä. Keskustelussa korostettiin, että kokonaisarkkitehtuurin näkökulma on keskeinen.

Vastuuvalmistelija Juha Korpelainen esitteli sote-valmiuskeskuksen suunnittelua. Alueella on ajatus, että toiminto integroidaan osaksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta. Valmiskeskus aloittaisi toimintansa vuoden 2022 loppuun mennessä. Yliopistosairaalan johtaja olisi valmiuskeskuksen johtaja ja kokonaisuuteen on rekrytoitu ensimmäinen valmiussuunnittelija. Kokonaisuuteen liitetään Erica, Kejo ja Virve sekä Valve-portaali. Sote-valmiuskeskuksen perustamisen ohjausryhmä on perustettu ja työtä tukee kattava asiantuntijoiden joukko. Lisäksi on toiminnassa alueelliset valmisteluryhmät.

Johtaja Pekka Tulokas totesi, että alueen valmistelu näyttää etenevän aikataulussa ja kansallisten tavoitteiden mukaisesti.

Vastuuvalmistelija Juha Korpelainen esitteli tutkimus- koulutus- kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Rakenteet ollaan luomassa osaksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuetta ja toimintaa sovitetaan tätä kautta yhteen. Ollaan valmisteltu myös poliittisten toimielinten roolia kokonaisuudessa. TKIO sijoitetaan järjestäjätoimintoihin, ja sen kyvykkyyttä on jo nostettu.

Keskustelussa todettiin että yliopistosairaalalla on vahva tutkimusperinne. Peruspalveluiden tasolla ja sosiaalihuollon puolella tällaista perinnettä ei ole. Onkin keskustelussa, miten tutkimustoiminta linkittyy palveluihin ja palvelee koko YTA-tasoa. Pohjois-Pohjanmaan laaja ekosysteemi/labs-konsepti on tarkoitus laajentaa koko hyvinvointialueen malliksi.

Pelastusjohtaja Petteri Helisten alusti pelastustoimen tilannetta. Alueella valmistaudutaan lainsäädännön muutoksiin, jotka tarjoaisivat yhteistyön mahdollisuuksia YTA-tasolla. Tällä hetkellä valmistelu on alussa ja keskittyy tilannekeskustoimintoon. Alueella ollaan huolissaan siitä, saako pelastustoimi riittävässä määrin vaikuttaa sote-valmiuskeskuksen valmisteluun.

Oulu-koillismaalla 24/7 tilannekeskus aloitti toimintansa syksyllä 2021 Pohjois-Pohjanmaan rakenteissa. Kokonaisuuteen toivotaan kansallista ohjausta ja tukea. Tilannekeskuksen rahoituksen osalta kuvio on vaikeasti hahmotettavissa. Keskustelussa korostettiin, että rahoituslinjaukset tulisi saada pian valmisteltua, sillä vuoden 2023 talousarviovalmistelu alkaa pian.

Sote-valmiuskeskuksen ja pelastustoimen tilannekeskuksen työnjaosta odotetaan kansallista ohjausta sekä toivotaan yksityiskohtaisempaa vuoropuhelua STMn ja SMn välillä.

Sisäministeriön puheenvuorossa todettiin, että sisäministeriö on valmistelemaan YTA-tason yhteistyölle lainsäädäntöä. Lakimuutoksen myötä yksi pelastuslaitos olisi vastaavassa asemassa kuin

sote-tason valmiuskeskusrakenteessa yliopistosairaala. Rahoituksesta säädettäisiin sisäministeriön asetuksella.

Johtaja Pekka Tulokas korosti, että lokakuussa 2021 alueille toimitetun ohjaukirjeen mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen välinen yhteistyö tulisi turvata valmiuskeskusvalmistelussa. Todettiin, että sisäministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö tehostavat yhteistyötään, erityisesti tilannekeskus/valmiuskeskus -ohjauksen osalta.

5. Asetusvalmistelusta ajatuksia alueilta asetuksilla täsmennettäviksi asioiksi

Ei erityisiä nostoja asetusvalmistelussa huomioitaviksi aiheiksi, todettiin että ehdotuksia voi toimittaa asetusvalmistelua varten perustettavalle työryhmälle.

6. Ehdotuksia YTA-neuvottelujen toteuttamisesta jatkossa

Todettiin, että alueet saavat neuvotteluiden jälkeen palautekyselyn neuvotteluiden kehittämiseksi.

7. Muut esille nousevat asiat

Ei muita esille nousevia asioita.

8. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 11.58.